

140 TRACTATUS QUARTUS.

tudinem. Addo quod per consecrationem sit aliqua destrutio victimæ, non physica & perfecta, sed imperfecta & moralis, ut declarabitur in responsione ad objectionem sequentem.

12. Objicies secundò: Sacrificatio supponit essentialiter rem sacrificandam: Sed consecratio non supponit, sed ponit corpus Christi sub speciebus: Ergo non est sacrificatio, vel sacrificium corporis Christi, quod sit in celebratione Missæ.

Respondeo negando Majorem, quia non est universaliter verū quod sacrificatio presupponat rem sacrificandam, cùm in sacrificio Thymiamatis offeretur suffitus seu vapor suavè olens, ipsa sacrificatione productus. Similiter in sacrificio Missæ eadem actio potest esse productio victimæ, & immunitatio illius, secundum diversas rationes & formalitates. Unde in consecratione tres formalites distinguendæ sunt, quarum una præcedat aliam, prioritate aliqua rationis. In primis enim consecratio habet quod sit actio productiva victimæ, quatenus est conversio panis & vini in corpus & sanguinem Christi. Secundò, quatenus per eandem actionem victimæ presentatur Deo in actu exercito, in honorem & cultum ipsius, habet rationem oblationis. Tertiò eadem consecratio habet quod sit immunitativa & destrutiva victimæ, quatenus, quantum est de se, & ex vi verborum, producit corpus separatum à sanguine, & ponit illud sub speciebus, modo quadam mortuo, inepto ad suas functiones naturales, & ordinato ad destructionem; cùm ibi ponatur per modum cibi & potus ordinati ad consumptionem, coquè fine ut consumptis ac corruptis speciebus, ibi esse definit: quæ destrutio, licet non sit perfecta & physica, sed solum imperfecta & moralis, sufficit tamen ad rationem sacrificij, ut patet ex libamine, quo vinum olim libari & sacrificari solebat, non per destructionem physicam, sed moralem; id est per effusionem in terram, quæ vinum morali iudicio censebatur destrutum, quia factum inutile ad humanos usus. Ceterum tres illæ ejusdem actionis formalitates, hunc habent inter se ordinem, ut secunda supponat priam, & utraque antecedat tertiam.

13. Ex dictis colligitur primò, in Paraseve nō fieri propriè sacrificium, sed solum consumptiōnem hostiæ, præcedenti die consecratiæ, quæ dicitur sacrificium impropriè, ratione cæremoniarum, cum cæremoniis sacrificij convenientium. Unde Hugo Victorinus secundo codice Miscellaneorum lib. 5. *Hodie non sacrificamus, dum hostia de manibus tollitur: non sacrificant amici, dum trucidant inimici.*

14. Colligitur secundò, sacrificium Missæ esse Lautreuticum, Eucharisticum, propitiatorium, & impetratorium, nam reddit Deo cultum & honorum infinitum, ob summam ejus excellentiam: Reddit illi gratias pro acceptis beneficiis; valet etiam ad peccatorum remissionem, & pœnarum relaxationem, nec non ad varia beneficia spiritualia & temporalia impetranda, subindeque omnes differentias & species veterum sacrificiorum perfectissimè continet. Unde Ecclesia oratione secreta, post septimam Dominicam Pentecostes, sic ait: *Deus qui legalium differentiam victimarum, unius sacrificij perfectione sanxisti.*

15. Queres, an valor hujus sacrificij sit infinitus? Respondeo illum esse infinitum quantum ad sufficientiam, non verò quantum ad efficaciam, est enim idem numero cum sacrificio Crucis, ex parte rei oblatæ, & principalis offerentis, quamvis in ritu & modo offerendi differat, ut docet Tridenti-

num self. 22. cap. 1. Atqui sacrificium Crucis est valoris infiniti, quantum ad sufficientiam, quia non potest in nobis tot merita & satisfactiones causare, quin possit ad plures in infinitum se extendere: Ergo & sacrificium Missæ. Nec obstat quod illud offeratur Sacerdotum ministerio, quia illi non sunt principales offerentes, sed Christus. Unde egregie Chrysostomus homil. 2. in epist. 2. ad Timotheum: *Volo quiddam adjicere plane mirabile. Quid vero istud est? Sacra ipsa oblatio, siue illam Petrus, siue Paulus, siue cuiusvis meriti Sacerdos offerat, eadem est, quam dedit Christus ipse Discipulis, quamque Sacerdotes modo conficiunt, nihil habet ista quam alia minus. Cur id? Quia non banc sanctificant homines, sed Christus qui illam ante sacraverat.*

16. Quod verò valor hujus sacrificij non sit infinitus quantum ad efficaciam, constat eodem exemplo passionis Christi, quæ licet in genere meriti & satisfactionis sit valoris infiniti, nullum tamen in nobis infinitum effectum actu operatur, quia se habet per modum causæ universalis in ordine supernaturali, quæ non agit nisi juxta mensuram dispositionis subjecti. Idem de sacrificio Missæ dicendum est: Unde S. Thomas hic qu. 79. art. 5. dicit, quod *quamvis hac oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni partem, tamen fit satisfactoria illus pro quibus offertur, vel etiam offerentibus, secundum quantitatem sue donationis, & non pro tota pena.*

17. Ex his intelliges, sacrificium oblatum pro pluribus, æquè prodesse cuilibet, ac si pro uno tantum offeratur, cum infinitus valor hujus sacrificij nunquam exhaustiri possit, ut rectè docet Caïetanus tomo 3. opusc. Tract. 3. qu. 2. Ex hoc tamen inferre non licet, Sacerdotem pro una Missa posse plura stipendia accipere, stipendia enim nondantur celebranti tanquam premium fructus sacrificij, sed tanquam elemosyna ad vitam sustentandam, vel tanquam premium ministerij quod exhibet, cui tanta compensatio non debetur, sed ea solum quæ à lege vel consuetudine taxata est.

18. Unde sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, prohibuit plura stipendia pro una Missa accipere, tametsi illa incongrua & exigua sint, quia Sacerdos cessit juri quod habet perendi stipendium congruum, eo ipso quod incongruum pro celebranda Missa acceptavit. Illa etiam definivit die 21. Julij anni 1625. non posse Sacerdotem pinguis stipendia pro Missis recipere, & procurare ut per alia stipendia minora, ab aliis Sacerdotibus Missæ celebrentur, retinendo sibi quod supra justa & congrua stipendia superest. Item declaravit tempore Pauli V. non licere Sacerdoti anticipate dicere Missas pro his qui sibi posse offert stipendia, & ita quando dantur elemosynæ, satisfacere applicando Missas jam dictas illa intentione. Demum die 25. Januarij anni 1659. in eadem Sacra Congregatione proscripta & damnata fuit sententia quorundam recentiorum Casuistarum, assertorum licitum esse Sacerdoti pro aliquo Missam, receptâ elemosynâ, celebranti, alia elemosynam quoque accipere ab altero, pro applicatione fructus sacrificij ipsi celebranti debiti, cui ipse renuntiat, & alteri cedit. Tum quia valde incertum est, an possit fructus ille Sacerdoti proprius, alteri applicari, videtur enim esse beneficium personale, & alteri incommunicabile. Tum etiam, quia esto applicabilis sit, valde tamen scandalosum est, quod Sacerdos huic fructui spirituali, propter

DE SACRAMENTO POENITENTIAE. 141

proper modicam pœnitentiam remuniet, & rem spiritualem in avaritia turpe lucrum commutet.

19. Tractatum hunc de Eucharistiae Sacramento & sacrificio, præclaris Greg. magni verbis lib. 4. Dialog. cap. 59. concludere visum est. *Dum hoc (sacrificium) peragimus, necesse est nosmetipso in cordis contritione matremus: quia qui passionis Dominica mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vere proprie pro nobis hostia erit*

Deo, cum nosmetipso hostiam fecerimus (quod per contritionem & pœnitentiam præstamus) carnem pro carne repentes: pro sancta sanctificatam, pro casta castigatam, pro effuso sanguine in aria Crucis, effusum sanguinem in rubore confessionis, ut bellè Petrus Cellensis ait. Addam illud Ambrosij ferm. Dominica quartæ Adventus: Mutet ergo vitam qui vult recipere vitam; nam si non mutat vitam, ad judicium accipiet vitam; & magis ex ipsa corrumperit, quam sanetur; magis occiditur, quam vivificetur.

TRACTATUS V. DE SACRAMENTO POENITENTIAE, ET Extrema-Uncionis.

I C U T supernaturalis animæ vita Baptismo confertur, Confirmatione robatur, Eucharistia nutritur; ita per peccatum extincta, Sacramenta Pœnitentia reviviscit & efflorescit. Quia de causa Sacramentum mortuorum dicitur, & secunda post naufragium tabula, quæ ut ait Tertullianus lib. de pœnitentia cap. 4. *Hominem peccatorum flumibus mersum prolevat, & in portum divina clementia protelat.* Illa (subdit idem Auctor) cùm provolvit hominem, magis relevat; cum squalidum facit, magis mūdatum reddit; cum accusat, excusat; cum condemnat, absolvit. Plura etiam habet Chrysostomus ferm. 1. de Pœnitentia, in laudem & commendationem hujus virtutis & Sacramenti; hæc tantum verba hic describam: *O Pœnitentia quid novi de te referam? Omnia soluta tu reseras, omnia adversa in mitigas, omnia contrita tu sanas, omnia confusa tu lucidas, omnia desperata tu animas.* O pœnitentia ruinalior arro, *splendidior Sole: quam non vincit peccatum, nec defecit superavit, nec desperatio delet.* O Pœnitentia misericordie mater, & magistra virtutum, &c.

Porrò cum Pœnitentia inter reliqua sacramenta hoc habeat singulare, quod non solum sacramentum sit, sed etiam virtus animæ; itaque duas rationes in nova lege adeò sint conjuncta, ut nec virtus prodeste valeat sine sacramento, vel ordine ad sacramentum, nec sacramentum sine virtute consistere: de pœnitentia sub utraque ratione considerata, breviter hic disputandum est; & ut methodo ac ordini S. Doctoris inhaeramus, prius agendum de illa ut habet rationem sacramenti, quam ut habet rationem virtutis.

CAPUT I.

De Pœnitentia ut est Sacramentum.

§. I.

Existencia hujus Sacramenti.

1. Dico primò, datur in Ecclesia verum ac speciale Sacramentum Pœnitentia, habens vim remittendi peccata. Est contra Novatianos, & modernos hereticos, qui diversis & è dia-

metro oppositis motivis, Sacramentum pœnitentia de medio tollere moliti sunt. Illi in desperationem homines inducentes, nullum dicebant dari in Ecclesia remedium, quo peccata post baptismum commissa remittantur, qui idcirco crudeles à Patribus appellati sunt. *Quis ante crudelissimum Novatianum (inquit Vincentius Lirinensis) crudelè Deum dixit, è quòd maler mortem morientis, quam ut revertatur & vivat?* E contra verò Lutherani & Calvinistæ, de divina clementia præsumentes, pœnitentia & confessionis necessitatem penitus tollunt, existimantes solam memoriam baptismi jam suscepit, cum fide remissionis peccatorum, sufficeret ad eorum remissionem, subindeque vel pœnitentiam non esse Sacramentum nova legis, vel non esse distinctum à baptismo.

Probatur primò conclusio ex Scriptura Joan.

20. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, quorum remeritis retenta sunt:* Quibus verbis, ex communi sensu Patrum, Christus dedit Ecclesia potestatem remittendi peccata, perpetuum, ac permanentem, & exercendam modo visibili & hominibus accommodato, id est per signum aliquod sensibile, ex sua institutione habens vim significandi & causandi remissionem peccatorum, quod proinde sit verum Sacramentum.

2. Probarur secundo ratione D. Thomæ hic qu. 85. art. 1. Sacramentum est signum rei sacræ sanctificantis hominem: Sed in pœnitentia quæ sit in Ecclesia significatur aliquid sacrum, hominem sanctificantis, tam ex parte pœnitentis peccata confessantis, quam Sacerdotis absolvantis; quia actus pœnitentis, quibus dolorem suum declarat, & peccatum suum confitetur, significant cor ejus à peccato recessisse; actus etiam Sacerdotis absolvantis à peccatis, aliquid sanctum, prout sanctum, seu prout sanctificant, significant, scilicet remissionem peccatorum: Ergo pœnitentia quæ sit in Ecclesia, est Sacramentum propriè dictum.

Quod verò illud sit distinctum à Baptismo, ex eo patet quod Sacramenti utriusque ritus diversus est; nam baptismus ita non potest, cùm tamen pœnitentia iterabilis sit. Unde SS. Patres aperte hoc Sacramenta distinguunt: Tertullianus enim de pœnit. cap. 12. sic ait: *Cum scias adversus gehennam, post prima illa intinctionis dominica monimenta (id est post baptismum) esse adhuc in exomologis secunda subsidia, cur saltem tuam deferis;* et

cur cessas aggredi quod scias mederi tibi? Chrysostomus lib.3. de Sacerdot. Non solum Sacerdotes regenerant, sed etiam condonandorum peccatorum obivident potestatem. Cyrilus Alexandrinus lib.12. in Joan. cap.56. Duobus modis De spiritu pleni vel afflati homines, peccata remittunt ac retinent; vel cum dignos admittunt ad baptismum, ac indigos excludunt; vel cum filios Ecclesia corripiunt, ac penitentibus ignoscunt. Augustinus lib. 2. de adulterinis conjug. cap. 16. Si homicidium à Catechumeno factum sit, baptismino abluitur; si autem à baptizato, pénitentia & reconciliatio sanatur. Demum Leo Papa epist.91. ad Theodorum: Multiplex misericordia Dei, ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per baptismi gratiam, sed etiam per penitentiam medicinam, spes vita reparetur eterna; ut qui regenerationis donum violassent, proprio se iudicio condemnantes, ad remissionem criminum pervenirent; sic divina bonitas praefidis ordinatis, ut indulgentia Dei nisi supplicationibus Sacerdotum nequeat obtinere.

3. Præcipuum Novatianorum fundamentum de sumptu erat ex duabus Apostoli testimonis, quibus videtur docere, nullum pro peccatis post baptismum commissi, dati in Ecclesia Christi remedium, quo expiari & deleri possint. Primum habetur ad Hebreos 6. ubi sic ait Apostolus: Impossibile est eos qui semel illuminati sunt, gustaverunt etiam donum cœlestis, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustaverunt nihilominus bonum Duci verbum, virtuteque facili venturi, & prolapsi sunt, rursus renovari ad pénitentiam rursum crucifigentes sibimet ipsi filium Dei, & ostentū habentes. Secundum sumitur ex capite 10. ejusdem epistolæ, ubi sic dicitur: Volumariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quadam expectatio iudicij, & ignis enulatio, que consumptura est adversaria.

Verum ad hæc responderet, sensum verborum Apostoli in priori testimonio esse, impossibile esse semel illuminatos, id est baptizatos, rursus renovari ad pénitentiam, id est iterum baptizari, ut exponunt Chrysostomus, Theodore & Theophilactus in eundem locum, & D.Thomas hic qu. 85. art. 10. ubi sic ait: Quia apud Iudeos erant secundum legem quadam lavacra instituta, in quibus pluries se ab inmunditiis purgabant, credebat aliqui Iudeorum quod etiam per lavacrum baptismi aliquis pluries purificari posset: ad quod excludendum Apostolus scribit Hebr. 6. quod impossibile est eos qui semel sunt illuminati, scilicet per baptismum, rursum renovari ad pénitentiam, scilicet per baptismum, qui est lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus sancti, ut dicitur ad Titum 3. Et rationem assignat ex hoc quod per baptismum homo Christo conmoritur, unde subdit: Rursum crucifigentes sibimetipsi Filium Dei. Eodemque sensu in secundo testimonio dicitur, voluntariè peccantibus nobis, post acceptam notitiam veritatis, non relinquunt hostiam pro peccatis, hoc est aliam Christi mortem, qua per baptismum representetur, & iterum applicetur ad integrum remissionem culpe totius & penæ. Videatur etiam Paulus in hoc secundo loco loqui aliquibus Iudeis, vacillantibus in fide, voluntibusque legem Moysis & Christi conjungere, ibique asserte, id genus hominibus nullam jam restare hostiam pro peccato; quia neque deficienibus à Christo ad Moylem, jam prodest hostia in Cruce oblata; neque etiam illæ quæ offerebantur in lege veteri, quippe quæ jam abo-

litæ sunt per legem Christi, & per hostiam in Cruce oblataam.

4. Lutheranorum vero & Calvinistarum funda menta præcipua, sumuntur ex aliquibus Augustini testimoniis malè intellectis, præsertim ex illo quod ait tract.70. in Joan. Accedit verbum ad elementum, & sit Sacramentum. Ex quo sic argunt: Ad omne Sacramentum requiritur verbum & elementum: Sed in pénitentia nullum est elementum: Ergo nec Sacramentum. Sed facile responderet, ibi Augustinus non loqui de quo cumque Sacramento, sed solùm de baptismino, ut ex textu manifestum est. Quod si dictum illud extendatur ad alia novæ legis Sacra menta, non debet sumi elementum strictè & propriè (alioquin nequidem Eucharistia esset Sacramentum, cum panis & vi num, quæ sunt ejus materia, non sint elementum strictè & propriè) sed per ly elementum, intelligenda est quæcumque res sensibilis à Christo instituta, in quo sensu dicere possumus, verbum in Sacramento Pénitentia, nempè absolutionem Sacerdotis, accedere ad elementum, scilicet ad confessionem peccatorum, & fieri Sacramentum.

5. Obiiciunt insuper: Augustinus lib. 1. de nuptiis & concupiscentia cap.33. docet quod lavacro regenerationis non tantum peccata præterita, sed etiam posterius admisa remittuntur: Ergo non indigenus Sacramento Pénitentia distincto à baptismo, ad obtainendam remissionem peccatorum, sed ad hoc sufficit baptismus in memoriam revocatus, per quam excitetur fides quæ peccata remittuntur. Unde Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap.30. vocat baptismum, Sacramentum fidei & pánitentia.

Repondeo Augustinum tribuere baptismino peccata post ejus susceptionem admisa tollere, non proxime & formaliter, sed remotè & radicaliter, quatenus per baptismum, qui est janua omnium Sacramentorum, capaces reddimur ad recipientem Sacramentum Pénitentia, per quod remittuntur nobis peccata post baptismum commissa. Quod autem hec interpretatio legitima sit, patet ex his verbis quæ ibidem subjicit: Quid enim prodesset vel ante baptismum pánitentia, nisi baptismus sequeretur, vel possea, nisi procederet? Tum etiam, quia epist.23. aperit docet aliquod Sacramentum à baptismis distinctum, necessarium esse ad delenda peccata post baptismum commissa: ait enim de parvulo baptizato: Si atatis accessu malus evaserit, tunc propria incipie habere peccata, quæ non regeneratione auferantur, sed alia curatione sanentur. Ad Fulgentium vero facile responderet, idem illum appellare baptismum, Sacramentum Pénitentia, quia actus aliquis virtutis pénitentia necessarius est ad legitimam illius susceptionem, respectu adultorum qui mortaliter peccarunt antequam baptizarentur, ut colligitur ex Act.2. ubi Petrus ait: Pánitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum.

§. II.

Institutio hujus Sacramenti.

6. Dico secundum, hoc Sacramentum immediatum à Christo institutum esse. Pater ex dictis in Tractatu de Sacramentis in communione cap.5. ubi ostendimus omnia nova legis Sacra menta fuisse à Christo instituta, juxta illud Ambrosij lib.4. de Sacram. cap.4. Author Sacramentorum quis est, nisi Dominus Iesus? Constat etiam ex Tridentino sess.14. can.1. ubi sic habetur: Si quis dixerit in Catholica Ecclesia pánitentiam

pánitentiam non esse verè & proprie Sacramentum, à Christo Domino institutum, anathema sit.

tigit post ejus resurrectionem, Spiritum Sanctum receperint.

9. Ex dictis colligitur, Sacramentum pénitentiae immediatum à Christo institutum esse, non solum quantum ad formale, seu quantum ad potestatem absolvendi à peccatis, sed etiam quantum ad materiale, sive quantum ad confessionem peccatorum, cum enim illa sit aliqua pars hujus Sacramenti, si non esset immediatum à Christo instituta, totum Sacramentum non posset dici a Christo institutum. Unde Tridentinum sess.14. cap.5. sic ait: Ex institutione Sacramenti pénitentiae, jam explicata, universa Ecclesia semper intellexit, institutum etiam esse a Domino integrum peccatorum confessionem. Quare falsum est quod ait Calvinus, necessitatem confessionis primò induc tam esse ab Innocentio III. cap. Omnis uriusque sexus, nam ibi solum determinavit tempus annua confessionis, & pravam aliquorum consuetudinem, qui in plures annos confessionem & communionem differebant, correxit. Imponit etiam Calvinus, cum ait, confessionem privatam à Nectario Patriarcha Constantinopolitano fuisse abrogatam. Neque enim illam, sed publicam tantum sustulit, & Pénitentiarium publicum illi prefectum, occasione scandali, à peccato publicato nobilis cuiusdam fœminæ cum Diacono, orti. De eadem publica confessione intelligendus est Chrysostomus. Nectarius successor, dum ait homil.2. in Psal.50. Peccata tua dico, ut deelas illa. Si confunderis, alii dicere, dico ea quotidie in anima tua. Non dico ut confitearis conservo tuo, ut exprober. Dicio Deo qui novit ea. Hæc enim verba, in exproret, aperte indicant, illum loqui de confessione publica, ex qua opprobrium & confusio pénitentium sequi solebat, quamque Nectarius ejus prædecessor sustulerat. Neque obstat quod dicat confessionem soli Deo esse faciendam, per hoc enim non excludit Sacerdotem; quia ut recte observat Arcadius lib.4. cap.2. cum ille confessionem audiat, & à peccatis absolvat, ut Christi vicarius, non distinguatur ab ipso Christo, unde confessio facta Sacerdoti, soli Deo censetur fieri. Sicut propter hanc rationem de Eucharistia loquens homil.50. in Matth. ait: Cum Sacerdotem id facere putas, sed Christi manum; sicut cum baptizaris, ipse non baptizat, sed Deus, &c. Ipsius enim solum est donum.

§. III.

Materia & forma hujus Sacramenti.

10. Materiam proximam Sacramenti pénitentiae esse actus pénitentis, contritionem confessionem, & satisfactionem, docet expresse Tridentinum sess.14. cap.3. Nec refert quod tales actus quasi materiam appelleret: nam ut ait Catechismus Romanus de Sacram. pánit. num.14. Non ideo hæc actus quasi materia à Sancta Synodo appellantur, quia vera materia rationem non habeant, sed quia ejus generis materia non sunt, quæ extrinsecus adhibetur, ut aqua in baptismo, & christina in confirmatione.

Ratio etiam suffragatur: nam Sacramentum pénitentiae exercetur per modum judicij emendativi, & reconciliativi, ut pater ex illis verbis Joan.20. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Sed materia judicij emendativi est accusatio, dolor, & satisfactione; nam ad judicium emendativum requiritur accusatio rei, & manifestatio delicti, quæ consistit in confessione. Requiritur etiam ut reus manifeste-